

фіксувати дані про підняття рівнів, розраховувати показники максимальних та мінімальних витрат води для здійснювати прогнозування паводків.

Після катастрофічного паводка 2008 року на території західної України на річці Дністер під водою встановили дві автоматизовані станції моніторингу рівня води. Станції були встановлені за підтримки ОБСЄ 17 грудня 2012 р. Одна з них встановлена на території Тернопільщини в м. Заліщики, друга у місті Галич Івано-Франківської області. На цих станціях сьогодні ведуться спостереження за рівнем води та температурою води і повітря в басейні річки Дністер. Дані передаються безпосередньо до Дністровсько-Прутського басейнового управління водних ресурсів, що у м. Чернівцях.

Одержана під час спостережень інформація дозволяє чіткіше прогнозувати паводки у верхній частині річки Дністер, а також своєчасно попереджувати про очікувані рівні води нижче за течією. Передбачається, що в майбутньому дані будуть передаватися в режимі реального часу іншим користувачам, що знаходяться нижче за течією, в тому числі в місті Одеса в Україні та Республіці Молдова.

Відкриття цих двох станцій є частиною більшого проекту щодо зниження вразливості до екстремальних паводків та зміни клімату в басейні річки Дністер. Проект виконується Європейською економічною комісією ООН, Програмою ООН з навколишнього середовища і ОБСЄ в рамках міжнародної ініціативи «Довкілля та безпека» [8].

Однією з причин виникнення паводків є: зміна рослинного покриву, спричинена господарською діяльністю людини, а саме вирубування лісів, розорювання силових угідь. Тому перш за все потрібно пам'ятати, що людина своїм недбайливим ставленням до природи завдає значної шкоди навколишньому середовищу, при цьому не робить нічого задля збереження природи та охорони довкілля. А це в свою чергу, часто призводить до катастрофічних наслідків. Отже проблема великих паводків є актуальною і сьогодні!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кашик О.В. Географічний аналіз чинників виникнення природних надзвичайних ситуацій в Тернопільській області // Наукові записки ТНПУ. Серія географічна. — № 1, 2011.
2. Кашик О.В. Надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру в Тернопільській області: еколого-географічний аспект./Рукопис, 2004. — 120с.
3. Офіційний сайт ГУМНС України в Тернопільській області [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://gumnstr.org.ua/>
4. Питуляк М. Р. Природні рекреаційні ресурси Тернопільщини проблеми їх раціонального використання та охорона: навч. посіб. Для студентів вузів / Мирослава Романівна Питуляк. – Тернопіль, 1999. – 60с.
5. Природні умови та ресурси Тернопільщини / за ред. М. Я. Сивого, Л. П. Царика – Тернопіль: Вид-во «Терно-граф», 2011. – 512с.
6. Стан природно-техногенної безпеки України та основні напрямки підвищення її рівня / Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – К., 2001. – 96 с
7. Паводок на заході України 2008 року[Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org>
8. ОБСЄ допомагає знизити ризик паводків у басейні річки Дністер[Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://www.osce.org>
9. Нехтування принципами сталого розвитку зумовило катастрофічні паводки 2008 року[Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://greenworld.in.ua>

Ковальчук В.

Науковий керівник – доц. Мариняк Я. О.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ БОРЩІВСЬКОГО РАЙОНУ

В Україні висвітлені далеко не всі питання стосовно розвитку туристичних регіонів та залучення інвестиційних ресурсів. Існує потреба у поглибленому науковому дослідженні теоретичних аспектів формування методики організаційного та фінансово-ресурсного забезпечення розвитку туризму на загальнодержавному та регіональному рівнях, визначенні пріоритетів та окресленні шляхів підвищення ефективності управління комплексним використанням багатого рекреаційно-туристичного потенціалу регіонів України.

Мета дослідження - обґрунтування необхідності здійснення комплексної туристичної політики у регіоні на основі регіональних концепцій і програм розвитку рекреації і туризму; аналіз передумов, можливостей і мотивів розвитку рекреаційно-туристичної діяльності у Борщівському районі; проведення оцінки стану та перспектив туристичної галузі району у контексті загальнодержавних тенденцій її розвитку; вивчення можливостей ефективного використання нових організаційних форм і методів фінансово-ресурсного забезпечення заходів реалізації регіональної туристичної політики із залученням інвестиційного капіталу.

Відповідно до поставленої мети вирішуються наступні задачі:

- класифікувати туристичні об'єкти Борщівського району;

- проаналізувати ефективність рекреаційно-туристичної діяльності та реалізацію програмних засад розвитку туристичної галузі Борщівського району;

- проаналізувати інвестиційні проекти, які на цей момент запропоновані Борщівською районною державною адміністрацією.

Об'єктом дослідження є інвестування туристичних об'єктів Борщівського району.

Предметом дослідження є аналіз сучасного стану, проблеми і перспективи розвитку туристичної галузі, аналіз інвестиційних проектів Борщівського району.

Методологічною і теоретичною основою дослідження є роботи по темі інвестування в галузі туризму, проблемах і перспективах розвитку даної галузі, залучення інвестицій, а також дані відділу культури та туризму Борщівської РДА і власні дослідження.

Аналіз економічного потенціалу району вказує на доцільність вкладення інвестицій та розвиток таких галузей економіки:

- агропромисловий комплекс (впровадження інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур, розвиток тваринництва, переробка сільськогосподарської продукції у т. ч. фуражного зерна – на комбікорм, кукурудзи, сої, ріпаку, соняшника – на олію), модернізація капітального обладнання діючих переробних підприємств з метою випуску нових конкурентоздатних видів продукції;

- розвиток об'єктів туристичної та рекреаційної інфраструктури, розвиток сільського зеленого, пізнавального, спелео – та водного туризму;

- добування та переробка місцевих мінеральних ресурсів.

Конкурентні переваги вкладення інвестицій в економіку району:

- унікальні природно – кліматичні умови;
- наявність місцевої сировинної бази;
- наявність не залучених у виробництві об'єктів нерухомості та земельних ділянок;
- унікальна історико – архітектурна та природна спадщина;
- наявна навчальна база для підготовки спеціалістів пріоритетних галузей економіки;
- не залучений працересурсний потенціал та дешева робоча сила.

У Борщівському районі серед вищих та середніх спеціальних закладів є Борщівський агротехнічний коледж, в якому навчається 850 студентів, та Борщівська філія Товстенського професійного сільськогосподарського ліцею.

У районі налічується 30 дошкільних та 62 загальноосвітніх навчально – виховних закладів, серед яких 19 шкіл I – III ступенів, 24 школи I- II ступенів та 7 шкіл – садків I ступеня.

У Борщівському районі налічується 71 лікувальний заклад з загальною кількістю медичного персоналу 476 осіб, серед яких 13 амбулаторій, 3 лікарні, 54 ФАПи та Більче – Золотецька лікарня реабілітації.

Майже у кожному поселенні є власний культурний центр – будинок культури. Також є 65 бібліотек та 4 музичних школи, Борщівський музей та художній музей Левицького в с. Бурдяківці.

У Борщівському районі створено і діють: дитяча спортивно – юнацька школа та спортивний клуб – футбольний клуб "Борщів". До послуг фізкультурників: 29 спортивних залів; 2 стадіони; 38 футбольних полів; 5 стрілецьких тирів; 60 спортивних майданчиків; 14 майданчиків із тренажерним обладнанням; 26 приміщень для фізкультурно – оздоровчих занять.

Борщівський район має унікальні умови для розвитку туризму: вигідне географічне положення і значна наявність неповторних культурних, архітектурних та природних об'єктів.

На території Борщівського району є 14 пам'яток архітектури державного значення, 72 території та об'єкти природно-заповідного фонду, 150 пам'яток археології місцевого значення.

Кожного року Борщів відвідує за офіційними даними близько 20 тисяч туристів. З них велику частку складають іноземні туристи з Польщі, Ізраїлю, Франції, Сербії, Канади. В середньому в рік для них проводиться близько 900 екскурсій по печерах району. Все це сприяє формуванню позитивного іміджу не тільки Борщівщини, але й області.

У багатій природними та історичними пам'ятками Борщівщині розвивається багато видів туризму: паломницький туризм, пізнавальний, спортивний, спелеотуризм, рекреаційний, екстремальний.

Значного поширення в районі набуває спелеотуризм; спортивний, екстремальний і водний туризм.

Все це створює хорошу базу для залучення інвестицій. Будівництва готелів, ресторанів, автодоріг, заправок, кемпінгів, туристичних баз, садіб зеленого туризму, а також відновлення і реконструкцію наявних туристичних об'єктів, що є найважливішим чинником приваблення інвестора.

Саме туристичні об'єкти відіграють найважливішу роль розвитку туристичної галузі.

До природних туристичних ресурсів, що найбільше приваблюють туристів можна віднести печери серед них: "Оптимістична" – найдовша гіпсова печера світу, "Озерна", "Кришталева", "Вертеба".

На території Борщівщини знаходяться багато історико – архітектурних пам'яток та державних заказників, а саме:

Борщів	Костьол (1763, реставрований у 1930) на території колишнього замку й мурована церква Успіння Пресвятої Богородиці (1886). Борщівський краєзнавчий музей.
Більче-Золоте	Церква св. Михаїла (1871). Парк, печера Вертеба.
Монастирок–	Скельний храм XVII ст., каньйон р. Серет.
Сапогів	Дерев'яна церква св. Миколая (1777), печера Ювілейна.
Бабинці	Могила Климента Попович – учениці І. Франка.
Кривче	Печера Кришталева, залишки фортеці XVII ст.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Гермаківка	Церква Успіння Пресвятої Діви Марії (1641), дендропарк
Вигода	Залишки Валу Трояна, Львівська брама.
Горошова	Садиби "зеленого туризму", фестиваль "Святої Маланки".
Пилипче	Музей Я. Гніздовського.
Мушкатівка	Мурована церква св. Петра і Павла (1899).
Скала – Подільська	Костьол (1719). Парк. Руїни замку і фортеці.
Вовківці	Церква св. Миколая (1780, відновлена 1901).
Іване – Пусте	Дерев'яна церква св. Івана Богослова і дзвіниця (1775).
Мельниця – Подільська	Церква св. Михаїла (1772, відновлена 1928).
Окопи	Мурована церква (1780, відремонтована у 1956). Костьол (1693).
Озеряни	Церква Христа - Царя (1937). Костьол (XVIII – XIX ст.)
Ланівці	Мурована церква св. Михайла (1785).

Більшість туристичних об'єктів компактно зосереджені по населених пунктах, що дозволяє вдало розвивати туристичну інфраструктуру навколо них.

В Борщівському районі протягом останніх 10 років помітна тенденція покращення туристичної інфраструктури. В першу чергу зросла кількість закладів розміщення і харчування. В районі зареєстровано 6 закладів, що надають послуги розміщення і проживання.

На даний час в Борщівському районі є чотири садиби сільського туризму. Всі знаходяться у с. Горошова.

Вищезгадані садиби обладнані необхідними зручностями: спальні кімнати, кухні, ванни, душеві, вбиральні, пральні машинки, телефон.

Аналізуючи наведені вище дані можна зробити висновки, що Борщівський район забезпечений великою кількістю туристичних об'єктів як природного так і історико-культурного та архітектурного спрямування. Ці об'єкти відіграють важливу роль у створенні туристичної інфраструктури району, залучення інвестиційного капіталу, створення туристичних проектів.

Стан забезпечення закладами розміщення і харчування знаходиться на посередньому рівні. Багато з них не відповідають стандартам туристичного обслуговування. Хоча протягом останніх років, завдяки інвестиціям, в першу чергу приватних осіб, зведено і запущено в обслуговування туристів значну кількість закладів розміщення і харчування з покращеними умовами надання послуг. Якщо станом на 2000 рік в районі нараховувалося 68 закладів харчування, то на даний момент їх кількість зменшилася до 674. Важливо, що багато закладів зведено в сільській місцевості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благун І., Гнатюк Т., Сисак Л. Модель оптимізації короткотермінових інвестиційних проектів // Економіст. – № 7-8. – 2000. – С.51-53.
2. Борщів : Туристичний путівник. – Тернопіль, Збруч, 2005. – С. 10-19.
3. Інформація про хід виконання відділом культури і туризму районної державної адміністрації розпорядження голови районної державної адміністрації від 2 листопада 2009 року №626 «Про заходи на 2010 рік щодо реалізації Стратегії розвитку Борщівського району на період до 2015 року».
4. Ткаченко Т., Мельниченко С. Тенденції розвитку світового туризму // Вісник КНТЕУ. 2004. - № 6. – С. 80-85.
5. Указ Президента України "Про підтримку розвитку туризму в Україні" (№127/2001) від 2.03.2001 р.
6. www.dtk.com.ua/show/3cid0660.html // Туризм: організація та облік.
7. www.tourism.gov.ua - Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів України.

Дробик Р.

Науковий керівник – Флінта Н. І.

ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНІ ПАМ'ЯТКИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Україна - країна, що в усі часи перебувала між різними політично-етнокультурними сторонами: Заходом і Сходом, Північчю і Півднем. Такий «буферний» статус вимагав від володарів українських земель невпинно дбати про охорону рідного краю від численних загарбників. Так століття за століттям поставали на українській землі величні замки, могутні фортеці та оборонні чернечі обителі.

Найбільше фортифікаційних споруд, з огляду на особливості історико-регіонального розвитку, збереглося на заході України. Одним з найвідоміших регіонів серед туристів по кількості архітектурних ансамблів є Тернопільська область. Варто зазначити, що історико-архітектурний спадок Тернопільської області включає у себе поєднання унікальних українських мотивів та етно-культурних особливостей сусідніх країн, як так чи інакше впливали на формування культури Західного Поділля.

Замки Тернопільщини - укріплені осідки володарів, що служили одночасно за житло і фортецю; виникли в середньовіччі для захисту перед ворожими нападами.

Для охорони Галицько-Волинської держави князі (головним чином Данило Романович) відновлювали і будували численні міста - зокрема, Данилів, Кременець та ін. Постійна загроза стала